

Kurucusu:
Dr. Mehmet Ali UZ

Yayın Kurulu:
Dr. Mehmet Ali UZ
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
Hasan YAŞAR
Ahmet ÇELİK
Ali IŞIK
Av. Serdar CEYLAN

CİLT: 24 • SAYI: 15
21 Mayıs 2025 ÇARŞAMBA

KADEMİK

Sayfalar

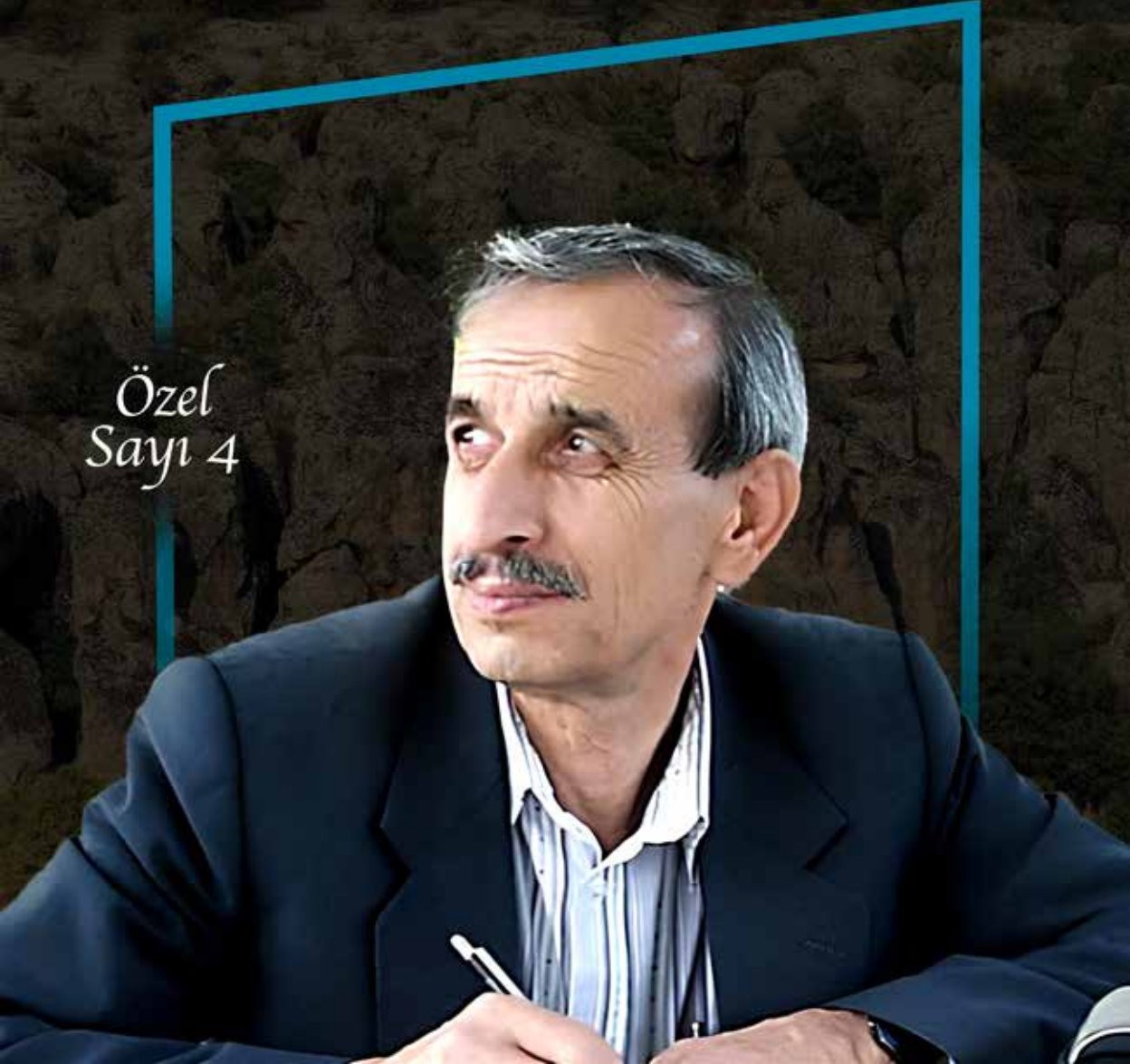
Merhaba

/akademiksayfalar

www.merhabahaber.com

80 YAŞINDA YAŞAYAN **KONYA HAFIZASI** **İSMAİL DETSELİ**

Özel
Sayı 4

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

İÇİMİZDEN BİRİ: İSMAİL DETSELİ

1991 yılından beri, sayfa sayılarını artırarak hazırlayıp bilim, sanat ve kültür dünyasındaki tanıdıklarımıza sunduğumuz YILLIK MEKTUPLAR'ımızın on yedisini bir kitapta toplamıştık: Dostlara Mektuplar (1991-2010) (Konya 2010, 237 s.). İlerleyen yıllarda bu mektuplarımızın sayısı otuz üçü buluverdi. Elbette bu mektupların yenilerinde dost ve kardeşimiz İsmail Detseli için de ayrılan satırlar veya paragraflar olacaktı.

Daha Konya Lisesi ikinci sınıfında öğrenci iken başladığımız ve aralıklarla da olsa günümüze kadar sürüp gelen günlüklerimizde de Detseli'nin adı yer alacaktı. Aldı da...

Bu yazımızda hem Dostlara Mektuplar'da hem de günlüklerimizde boy gösteren Detseli dostumuzla ilgi satırlardan aktarmalar yapacağız. Böylece siz değerli okurlarımız, bir bilim insanının dilinde içimizden birinin nasıl bir yere sahip olduğunu göreceksiniz. Elbette onunla ilgili satırların veya paragrafların hepsine alamayacağız, kendimizce bir değerlendirmeye yapacağız. Hatta alınmanın niçin alındığının anlaşılması için konunun biraz geniş tutulduğu yerler de olacaktır.

Aşağıya alacağımız bazı maddelerin açıklığa kavuşması için aralarda [] içinde küçük bilgiler verilecektir. Hoş görüle.

Acaba bizim Sevgili Detseli ile

tanışmamızın, ilk defa bir 'Merhaba' dememizin tarihi nedir? Ben hatırlayamıyorum. Daha genç olanımızın hatırlaması daha kolay olacaktır.

A. DOSTLARA MEKTUPLAR'DA DETSELİ

2004

1. 05.01.2004 tarihli On Üçüncü Mektup'tan...

... Sakaoğlu konulu veya ona ithaf edilen şiirlere gelince... Atatürk Üniversitesi'nden öğrencim sevgili Ali Osman Güzel (KB Yayınlar Dairesi Başkanı idi.) Aklım Sana Emânet adlı şiir kitabındaki (Ankara 2003; 1. bs. Ankara 1991) "Âşık" adlı şiirini bana ithaf etmiş.

M. Tahir Sakman (2002), Abdülkadir Güler (2003), Âşık Mehmet Ataroğlu (2003), Mustafa Ertaş (2003) ve İsmail Detseli (2003) benim için birer şiir yazmışlar. (s. 139-140)

20092. Yetmişinci Yaş Mektubu'ndan...

[O yıl kitapları için Sunuş yazdığım dostlarımız anılıyor.]

.....

2. Dost ve kardeş İsmail Detseli'nin makaleler toplamı olan kitabı için de bir sunuş yazısı kaleme aldım: Hatırla Ey Şehir Üzerine 2010'da yayımlanacak. (S. 216)

Kurucu üyesi bulunduğum, Konya Fikir, Sanat ve Kültür Adamları Birliği Derneği'nin ilk başkanı Seyit Küçükbezirci'nin vefatının birinci yılında derneğimizce, Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Konferans Salonu'nda düzenlenen, "Seyit Küçükbezirci'yi Ölümünün Birinci Yılında Anma ve Vefa Günü" programıyla anıldı: 14 Aralık 2019. Konuşmacılar, sevenleri ve ailesi...

2010

3. Ve Bir De Sunuş

Çokça sunuş yazdım 2010 yılına kadar... Ne acıdır ki bazı arkadaşlar (!) sunuşumuza yer vermemelerine karşılık lütfedip bir adet kitabı bile göndermediler.

Son sunuşu hemşehrim **İsmail Detseli**'nin Hatırla Ey Şehir (Konya 2010) adlı makaleler topluğu için yazdım. Yayımlandı ve bir adet imzalı da lütfedildi. Hatırla Ey Şehir Üzerine (5-7)

[Merhaba gazetesinin Akademik Sayfalarında yer alan bir yazımız ve açıklaması.]

2011

4. [İlki şair dostumuzun merhum babam Mehmet Sakaoğlu hakkında yazdıkları şiirleri gündeme getiriliyor]

1. "Benim Konya'm: 4 / Bir İnsan İki Şiir", Merhaba / Akademik Sayfalar, 11 (11), 30 Mart 2011, 163-165.

Not: 15 Ocak 2011'de İl Halk

Kitaplığında babamla ilgili kitabımın sunumu için düzenlenen toplantıda Âşık İsmail Detseli'nin ve Âşık Ahmet'in (Öksüz Ozan / Yıldırım) okudukları şiirlerine yer verilmiştir.

2012

5. Bu kitabımla [Konya Ağzı Üzerine Yazılar] ilgili olarak kaleme alınan bazı yazılar:

1. İsmail Detseli, "Üç Yıllık Almanak", Memleket, 16 Şubat 2012. (Bazı dostlar, almadıkları 2009 ve 2010 mektuplarını da istemişlerdi de...)

a. İsmail Detseli, "Üretmeye Devam Ediyor", Memleket, 14 Ekim 2012.

Bu kitabımla ilgili olarak kaleme alınan bazı yazılar.

2. KONYA ÇALI DERGİSİ

"İlk sayısı Şubat 1997 tarihini taşıyan, Konyalı hikâye, roman ve gezi yazıları yazarı, fotoğraf sa-

natçısı, emekli memur Zeki Oğuz'un yayımladığı Konya Çalı dergisinin Mayıs 2012 tarihli 108. sayısı, 'Prof. Dr. Saim Sakaoglu Özel Sayısı' olarak yayımlandı: 05.05.2012. Birkaç fotoğrafla da süslenen sayfalarda bilimsel yazıların yanında hatıralara da yer verilmiştir. Ayrıca benim sevdiğim şiirler de sayfalara serpiştirilmiştir. İşte Çalı'nın dökümü:"

.....

İsmail Detseli, "Bir İnsan Düşünün ki..." (s. 8-9) ve 'Hoca'yı Anlatmaya Dil Yeter mi ki' adlı şiiri (s. 9),

2013

2. DERNEK KONGRELERİ

Seçimine katıldığım tek dernek var. Bizim, geçen yüzyılın sonlarında el bebek gül bebek kurduğumuz Konya Bilim, Sanat ve Kültür Adamları Derneği'nin, 2011'dekinden sonraki genel kurulu 26 Ocak 2013 Cumartesi günü, Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Salonu'nda gerçekleştirildi. Başkan Seyit Küçükbezirci'nin yönetim kurulu oybirliği ile ibra edildi. Benim de üyesi olduğum denetleme kurulumuz da öyle... Yeni yönetim kurulumuzu bir hatırlayiverelim, eskisine göre küçük değişiklikler olmuşa benziyor: Seyit Küçükbezirci, Ahmet Kuş, Doç. Dr. Caner Arabacı, Bekir Şahin, İbrahim Dıvarcı, İsmail Detseli ve Zeki Oğuz. Ben yine denetleme kurulundayım. Ayrıca onur kuruluna yeniden seçilirken Prof. Alptekin de ilk defa seçilmiş oldu. Hayırlı çalışmalar...

2014

1. Sizin onlarca, ne onlarcası,

yüzlerce dostunuz olur da arada bir gönüllü düşmanınız olmaz mı; olur elbette. Böyleleri için rahmetli Ahmet Haşim'i hatırlarım hep. 'Nedir?' diye sormayınız, Hocavari bir cevap vereyim, 'Bilenler merak edenlere anlatıversin.' İşte o yüzlerce dosttan bir bölümü 2012'nin destançesi için duygularını bilgisayar tuşlarına döktüler; bir bölümüyle ise cepleştik! İleti gönderenler arasında, bir bilimsel toplantıda tanıştığımız, adres kartını lütfeden gençler de vardı ki dile getirdikleri duyguları beni son derece duygulandırdı. Az da olsa bazıları ise bu güzel işi gazete ve dergi sayfalarına taşıdılar. Önce onların bir listesini vereyim, sonra iletilerle ilgili görüşlerimi paylaşayım.

.....

b. İsmail Detseli, "70 Sayfalık Mektup", Memleket (gazete, Konya), 18 Şubat 2013.

.....

2. "NEREDEN ÇIKTI BU 'GÖK ERİK' BAYRAMI?"

"Bizim Siyit" [Seyit Küçükbezirci] durur mu, yine ortalığı ka-

rıstıracak. ‘Pazartesi Yazıları’nın birinde ‘Mesaj Tahtası’nda bir not: İsmail Detseli’den Gök Erik (Memleket, 27 Mayıs 2013). ‘Ermağan’ Gel de şu gök eriğe yeşillenme... Neyse, fazla sürmedi, yazının çıkmasından bir gün sonra bizim kapı da çalındı. Gelen Detseli ve elindeki de gök erik idi. Böylece, yıllar sonra bu gök erik nimetinden de tatmış olduk.

B. GÜNLÜKLERİMDE İS- MAİL DETSELİ

17 Aralık 2018 Pazartesi, çalışma odam

.....

Bu arada Konya’nın kültür adamlarından Seyit Küçükbezirci pazartesi günü vefat etmiş. Birkaç kanaldan gelen telefonlardan öğrendim. Akciğer kanseri... Ömür boyu sigara içenlerin sonu bu oluyormuş. 15 Nisan 1942 doğumlu olduğuna göre üç yaş küçüğüm...

Araplar Ak Camii’nde namazı kılınıp aynı adı taşıyan mezarlıkta toprağa verilecek. Araplar meşhur olmasına meşhur ya bizim gibi Çaybaşıllılar için bilinmeyen bir yer. Biraz internetten, biraz Karatay kitabından iyi kötü adresini belirledim. Akşam da İsmail Detseli ile telefonlaşarak gidişi çözdük. Ertesi gün 12.00’de Şehitlik’in karşı köşesinden onu alıp ve de tariflere uyup camie ulaştık. Neyse, yanındaki alanda park edecek bir boşluk vardı da fazla yorulmadım. Cami var da onarımda... Öğle namazını hemen yakınındaki bir kapalı mekânda kıldıktan sonra musallaya geldik. Bir erkek cenazesi daha vardı. Gelir gelmez Orhan Arda ile karşılaştık. Eski sporculardan ve atlet... Dostluğumuz oradan geliyor. Bir de

ünlü öğretmen, yazar ve gazeteci Ramiz Arda’nın oğlu... Nice dost ile karşılaşma fırsatını buldum. Hasan Yüğrük, Mustafa Güçlü, Ahmet Köseoğlu, vb. Vali ve belediye başkanları da gelmişler, ben basından öğrendim.

Dönüş yine Detseli ile... ‘Nereye gideceksin?’ sorusunu cevabı ‘Eve...’ oldu. Eh, artık onu belirli bir yere kadar götürmemiz gerekiyor. Yola koyuluyoruz. Belirli bir yerden sonra yolu tarif ediyor. Ve onu evine kadar götürüverdim. Elbette iyi bir iş yaptım. Kendisi ısrar ettiyse de, ‘Yahu, evini öğreneyim, erik zamanı erik yemeye geliveririm.’ diye işi latifeye döktüverdim. Kapısına kadar götürdüm, memnun oldu. Bana dönüş yolunu tarif edecekken ben sağ taraflara gide gide Meram Eski Yola çıkabileceğimi söyledim. Beni bırakmadı. Eve girip bir plastik kutu içinde 10’dan fazla yumurtayı hediye verdi. Meğer evde kimseler yokmuş, galiba kümeden mi ne, getirdi. Yumurta deyip de geçmeyin... Organik bunlar.

16 Ağustos 2023, Çarşamba, Erdemli, MERSİN

[O gün, yakın zamanlarda telefonlaştığımız birkaç dostumuzla ilgili kısa kısa notlar düştüm. İşte Detseli için olan samimi görüşlerim.]

.....

İsmail Detseli: Çok yönlü bir emekli... Şiir de yazar, kültür yazıları da... Ah bir de siyasi yazıları yazmaktan vaz geçse.

O da rahatsızlar arasında yer alıyor. Ayakları... Dışarıya çıkmakta da zorlanıyormuş. Yetiştigi coğrafyanın kültürünün canlı şahidi... Yazmayı devam ettirmesi en büyük arzum.

13 Temmuz 2024, Cumartesi, Erdemli-MERSİN

[O gün arayanların ve aradıklarımın ön bilgisi...]

[Ali] Yakıcı aradı; Nihat Çamur [Ağabeyimin oğlu Sami Sakaoğlu'nun dünürü] ve Burcu'yu [Sakaoğlu-Çamur] aradım, Naci Önal ve Uz'u aradım. Detseli'yi de... Hüseyin Bilgiç aradı.

13 Mart 2025, Perşembe, Meram-KONYA

Hasan Yaşar Bey aradı. İsmail Detseli sayıları için yazı istenilenleri bildirdi. En az iki sayı olabilecek.

X.X'e Detseli yazısı istemek için not yazmıştım. Cevabı telefonla verildi: Hakkında yazı yazacak kadar yakınlığı yokmuş.

18 Mart 2025, Salı, Meram-KONYA

Merhaba'nın sahibi Halid Şen Bey'e bir ileti göndererek işlerimin yoğunluğu sebebiyle Akademik Sayfalar'da üstlendiğim gönüllülük esasına dayalı sorumluluğumu sona erdirdim, yazı da yazamayacağı, ancak bu yıl hazırlanması planlanan İsmail Detseli ve Dr. Hüseyin Öksüz özel sayılarına birer yazı gönderebileceğimi dile getirdim. Arkasından bizim uykucu yazı kurulu üyelerine durumu ilettim. Cevap veren yok, galiba hâlâ uyuyorlar!

SEVGİLİ DOSTUMUZ İSMAİL DETSELİ'NİN SAKAOĞLU AİLESİ İÇİN YAZDIĞI ŞİİRLERDEN BİR ÖRNEK

SAKAOĞLU HOCAMA GÜZELLEME

O, karanlık gecelerin ay'ı,
Merttir, hiç sevmez rüyayı,
Hayra yorar gördüğü rüyayı,
Bir ışıktır Sakaoğlu Hocam

Kalbi dolu Türk kültürü,
Eğitime adanmış ömrünü
Unutmamış hiç dün'ünü
Çok sevilir Sakaoğlu Hocam

Yazmakla anlatılmıyor
Sohbetlerine doyulmuyor
Eserleri çok, sayılmıyor
Üretkendir Sakaoğlu hocam

Çok sevilip sayılan bir kişi
Okuyup okutmaktır onun işi
Hep güler hiç kararmaz kaş'ı
Gönül insanıdır Sakaoğlu hocam

Tüter hep Konya'da bacası
Severler onu genci kocası
O artık hocaların hocası
Sen çok yaşa Sakaoğlu hocam

Doğmuş Konya'nın Çaybaşı'nda
Fahrunnisa Hatun'un ocağında
Çınarımız şimdi seksen yaşında
Bilgi küpüdür Sakaoğlu hocam

Birçok şehirden kültür almış
Erzurum İstanbul'u dolaşmış
Konya da son noktayı koymuş
Hocaların hocası Sakaoğlu hocam

Konya şehrinin bilgesidir.
Kültür sevenin gölgesidir
Ozan İsmail'in Ağabeyi'dir
Bilge insandır Sakaoğlu hocam

Ozan İsmail Detseli /
05.01.2004

HOCAMIZIN BABASINA BİR AKROSTİŞ ŞİİR

S akavelilerden Hafız Mehmet Efendi,
A dında bir şahıs var Çaybaşı'da denirdi,
K elamı güzel, anlattıkları dinlenirdi.
A llah'ın sevgili kuluymuş Hafız Mehmet Emmimiz.

V ergili eli sahavetli bir gönül eriymiş,
E traftaki konu komşularca pek sevilirmiş,
L isanı imametliğe yakışır, vaazler verirmiş,
İ ūte böyle bir unvana sahipmiş Hafız Mehmet Emmimiz.

L eylaklar gibi güleç bir yüze sahipmiş,
E hli olduğu işi yapmaya hiç erinmez imiş,
R iyayı asla sevmez, hatta nefret edermiş,
İ nce ruhlu, temiz kalpli imiş Hafız Mehmet Emmimiz.

N e güzel yetmiş üç yıl mütevazı hayat yaşamış,
H anıma mükemmel eş, çocuklara sevecen babaymış,
A rdında sevilen, sayılan güzel bir isim bırakmış,
Fıkra anlatarak dinini güzelleştirmiş Hafız Mehmet Emmimiz.

I rak demez, yağmur çamur karda namaza gider,
Z evk alarak dinî görev için Hakk'ın emrine girer,
M esleği hat işiymiş, onu da güzelce icra eder,
E linin emeğini alarak geçinirmiş Hafız Mehmet Emmimiz

H attat Hafız Mehmet Sakaoğlu anılan namıyla,
M iladi bin dokuz yüz iki yılında doğumuyla,
E linde Kur'an göğsünde Rabb'ine iman nuruyla,
T atlı bir hayat sürmüştür Hafız Mehmet Emmimiz

E mekleri zayı olmaz onun ömürden ödün vermiş,
F erasetli, akıllı helal süt emmiş evlatlar yetiştirmiş,
E li mahirmiş, ağaca aşı yapar, pişmani de çekermiş,
N ice insanlara tatlı yiyecekler sunmuş Hafız Mehmet Emmimiz.

D erledim bütün bunların hepsini, araştırıp yazdım,
İ smail'e yaşarken niye onu tanımadın diye kızdım,
Y ıl iki bin on bir, otuz beş yıl sonra merhumu duayla andım,
E vlatların senin yerini doldurmuş, rahat uyu sen Hafız Mehmet Emmimiz.

Âşık İsmail Detseli, / 1 Ocak 2011

Sevgili kardeşimiz Detseli bu şiirin üzerine uzunca bir açıklama notu yazıvermiş: Değerli Hocam Prof. Saim Sakaoğlu'nun Muhterem Pederi Merhum Hattat Hafız Mehmet Sakaoğlu'na akrostiş bir naat. Akrostiş harfmeriyle de boşye bir ibare ortaya çıkıyor:

Sakavelilerin Hafız Mehmet Efendiye

Ali IŞIK

YAŞAYAN İNSAN HAZİNESİ: İSMAİL DETSELİ

Şehrin banisi insandır. İnsan bir yandan şehri inşa ederken bir yandan da kendini inşa eder farkına varmadan. Hacı Bayram Veli (1352-1430) ünlü şiirinde bu vakıayı çok veciz bir biçimde ifade eder:

“Nâgehân ol şâra vardım
Ol şârı yapılır gördüm
Ben dahi bile yapıldım
Taş u toprak arasında”

Hacı Bayram Veli, bu dörtlüğünün yer aldığı şiirinde inşa edilmekte olan bir şehre ansızın vardığında, şehir inşa edilirken inşa malzemeleri olan taş ve toprak arasında kendi varlığının da yeniden şekillenip kimlik kazandığını ifade eder. Şehrin mimarisini mabetler, mektepler, hanlar, hamamlar, görkemli-görkemsiz, irili-ufaklı konutlar, çarşı ve pazar alanları, caddeler ve sokaklar gibi nice yapılar oluşturur. Şehirde bu plastik unsurlar yükselirken görsel sanat eserlerinin yanı sıra sesli-sözlü ürünler de hayat bulmaya başlar.

Şehirlerin ön önemli özelliklerinden birisi kendisine “el veren”lerin mensup olduğu kültür ve medeniyetin özelliklerini yansıtan yerler olmalarıdır. Bir diğer özelliği de geçmişten geleceğe taşıdığı değerlerdir. Onları zengin kılan en önemli amil ise şehrin kimliğine zenginlik katan insanların çokluğudur. Şehir, biraz da içinde yaşayan insanların varlığıyla zenginleşir ve cazip hâle gelir. Eskiler bu hakikati -Arapça söylenişiyse- “Şerefü’l-mekân, bil mekân” [Mekânların şerefi orada oturanlarla kaimdir] diyerek gayet veciz bir biçimde ifade etmişlerdir.

Günümüzde -gerek derleyici gerekse taşıyıcı/yaşatıcı olarak- Konya halk bilimine değerli katkılar sunan İsmail Detseli ağabey yaşadığı şehre değer katan nadir şahsiyetlerden biridir. O, özellikle Konya’nın yakın çevresindeki dağ köylerinin sözlü edebiyatına, geleneklerine, törelerine, inançlarına, mutfağına, müziğine, oyunlarına, hatta halk hekimliği

Koyunoğlu Evi'nin önünde pişmaniye şerbeti kaynatırken.

ve halk meteorolojisine dair değerli malumatları olan önemli bir kaynak kişidir.

İsmail Detseli ağabeyi 2000'lerin hemen başında önce gıyaben, çok geçmeden de ruberu tanıdım. O yıllarda -hepsi merhum- N. Yalçın Dikilitaş (1944-2004) ve Nevzat Küçükdoğan (1942-2002) ağabeyler KonTV'de şiir programı yapıyorlar, A. Sefa Odabaşı (1929-2004) ağabey de gramofonundan çaldığı taş plaklarla ve mahallî tarih ve kültüre dair konuşmalarıyla programın muhtevasını zenginleştiriyordu. Bunlar zaman zaman şiir ya da mahallî müzik ve kültür alanlarında temayüz et-

miş kişileri de programlarına davet ediyorlardı. O yıllarda Yeni Gazete (günümüzde Hakimiyet)'nin genel yayın yönetmenliğini üstlenen Yalçın abiyle bir program ertesinde gazetede görüştüğümüzde, son davetlileri olan İsmail Detseli ağabeyden sitayişle bahsederek onun, şairliği yanında folklor (halk bilimi) alanında da oldukça malumatlı olduğundan söz etmişti. Sefa abi de onun engin halk bilimi malumatı dolayısıyla ileride tanınıp değerinin anlaşılabacağından söz etmişti.

İsmail ağabey, Yalçın abiyle tanışmasından kısa bir süre sonra basın dünyasına dâhil oldu.

Merhum Cenap Kendi'ye yazdığı akrostişi okurken

2004 yılı güzünde Memleket gazetesinin kurulmasıyla bu yeni gazetenin yönetim kadrosuna katılan genç şair ve yazar dostlar Ahmet Aka ve M. Ali Köseoğlu'nun davetiyle İsmail abi de bu yeni gazetenin yazarlarına dâhil oldu. Çok geçmeden Konya halk bilimine dair özgün yazılarıyla tanınırlığı günbegün ziyadeleşti.

İsmail Detseli ağabeyin teklif-siz, naif, samimi, cömert, sevecen kişiliğine dair çok şeyler söylenebilir. Ancak bendeniz onun kültür ve halk bilimimiz adına çok önemli bir özelliğini dile getireceğim. Bu özellik onun masalcı yanındır. O, naklettiği masallara yer yer mısralar serpiştirerek hem naklettiği masalı hem de üslubunu zenginleştirir. İlkın Dede Korkut hikâyelerinde gördüğümüz bu üslup geçmişten günümüze halk hikâyelerinde sürdürülmektedir. Bu itibarla İsmail abi Dede Korkut üslubunu masallarda sürdüren ender anlatıcılardandır.

Bu vesileyle Kültür Bakanlığının internet sitesinde Yaşayan Miras ve Kültürel Etkinlikler Genel Müdürlüğünce kabul görmüş "Yaşayan İnsan Hazineleeri" listesini taradım. Masal Anlatma Alanı'nda bir hanımın adı (Fatma Önkol) yer alıyor. 1949 doğumlu

bu ablamız 2021 yılında rahmet-i Rahman'a karışınca bu alanda kimse kalmamış. Sözün tohum olduğuna inanan bendeniz de -en azından- bu alanda İsmail Detseli adını yetkililere duyuruyoruz. İnşallah bu teklifimiz Ankara'ya ulaşmadan Konya'mızda birileri tarafından işitilir.

İsmail Detseli ağabeyin sevdiği kişilere "şuracıkta yazıverdim" diyerek sunduğu akrostişler onu tanıyanların malumudur. Onu anlatmaya çalıştığımız aşağıdaki akrostişimiz de yazımızın hatimesi olsun.

AKROSTİŞ

İnce, naif; adam gibi bir adam,
Sapmaz asla haktan ve hakikatten.
Mecliste muhabbet onunla tamam
Anlatışı bülbülvari hilkatten.
İçtinap etmez kültür davetine,
Leke kondurmaz hizmet gayretine,
Dede Korkut töresi hürmetine,
Eder sözünü ardan zarafetten.
Tabiatı hilm anadan atadan,
Sakınır her bir yanlıştan hatadan,
Elverir vardığı her bir noktadan,
Lüzumsuzluğa karşıdır hassaten.
İsmail Detseli abi ağa bey.

Fatma Yıldız
(Detseli)

Babam İsmail Detseli

Ben bir yazar değilim, yazılamda dağınıklık olabilir; affınıza sığınırım. Ama bir evlat olarak babamı anlatmak istedim. Onu kelimelere sığdırmak zor olsa da, kalbimden döküldüğü kadarıyla yazmaya çalışacağım.

Benim adım Fatma Yıldız (Detseli), 1976 doğumluyum. Babamın yedi çocuğundan ikincisiyim. Hayatım boyunca onun sevgisini, bilgisini ve onurlu duruşunu yakından gördüm. Her zaman örnek aldım.

İsmail Detseli bir yazar, şair, kültür adamıydı. Ama bizim için sadece bunlar değildi. O, hayatı ciddiyetle ele alan, bilgiyi önemseyen, insanlara değer veren bir

babaydı. Daha ilkokul üçüncü ya da dördüncü sınıftayken, öğretmenimizin verdiği yazılıyı eve getirip imzalatmamız gerektiğinde, o sadece imzalamakla kalmamış, altına da kendi ifadesini eklemişti:

“Tarafımdan görülmüştür, ilginize teşekkür ederim – İsmail Detseli”

O yaşıta, babamın bu tavrı bana hem gurur vermiş hem de onu ne kadar özel bir insan olarak görmeme sebep olmuştu.

Bir gün okulda öğretmenimiz enerji bakanının ismini sordu. O dönem internet yoktu, bilgiler kolayca ulaşılır değildi. Ama ben babama sormuştum, o da defteri-

me yazmıştı. Sınıfta cevap verince öğretmenim şaşırды. Diğer bakanları da söyledim. “Nereden biliyorsun?” diye sorduğunda, “Babam defterime yazdı,” dedim. O an anladım ki babam sadece bizim için değil, bilgiye değer veren herkes için önemli biriydi.

Zengin değildik ama babam çok saygı gören biriydi. Onunla her zaman gurur duydum.

Bunu hayatım boyunca hep hissettim. Bir gün kayınpederim pantolon almamı rica etti. Nereden alacağımı bilmediğim için babama danıştım. “Kızım, Kapu Camii’nin civarında bulunur,” dedi. “Birlikte gidelim mi?” dedim, beni kırmadı. Yıl 2004 ya da 2005’ti. Yola çıktık ama çarşıya varmak

mümkün olmadı; her birkaç adımda bir esnaf yolu kesiyor, çay-kahve ikram ediyor, babamla sohbet etmek istiyordu. Herkes onu tanıyor, seviyor, saygı gösteriyordu.

O yıllarda zaten kültür adamı kimliğiyle tanınırdı. Ama bence onu özel kılan şey, bu kimliğinin çok ötesinde bir güven ve muhabbet insanı olmasıydı. Gittiğim her yerde onun adını duydum. Onun dostları sayesinde ben de hep saygı gördüm.

Benim için o sadece bir şair ya da yazar değildi. O, doğruluğun, dürüstlüğün, bilginin ve ahlakın temsilcisiydi. Onun evladı olmanın gurur duyuyorum ve her zaman da duyacağım.

Hasan
YAŞAR

HÜSEYİN ÜZÜLMEZ İLE İSMAİL DETSELİ ÜZERİNE BİR SÖYLEŞİ

80. Yaşında Yaşayan Konya Hafızası: İsmail Detseli” Özel Sayıları, Saim Sakaoglu Hocamızın da yazısında belirttiği üzere başlangıçta iki sayı olarak planlanmıştı. Ancak ilginin yoğunluğu ve yazı taleplerimizin büyük karşılık bulmasıyla hamdolsun dördüncü sayıya ulaşmış olduk.

Sayıya kimlerin katkı sunabileceğini istişare ederken, Konya kültür hayatının mümtaz isimlerinden Hüseyin Üzülmöz Bey’e de ulaştım. Kendisinin yazı yerine bir röportajla katkı sunmak istediğini ifade etmesi üzerine sözleştik ve Eski Çaybaşı Semti’nde, Mesnevi Konutları’nın girişinde yer alan büro ve kütüphanesinde bir araya geldik.

Doğrusu, İsmail Detseli ile böylesine köklü bir dostluğunun ve ortak geçmişlerinin olduğunu bilmiyordum. Anlattıklarını dinledikçe hayretimi gizleyemedim. Bu samimi sohbet sayesinde, İsmail Detseli’yi Hüseyin Üzülmöz’in penceresinden; hatıraları, tanıklıkları ve insani yönleriyle tanıma fırsatı bulduk.

Bu söyleşiyle birlikte, “80. Yaşında Yaşayan Konya Hafızası: İsmail Detseli” özel sayılarımızı da ikmal etmiş bulunuyoruz. Başta İsmail Detseli Ağabey’e sağlıklı, huzurlu ve uzun ömürler diliyor; katkıda bulunan kıymetli hocalarımıza ve kardeşlerimize şükranlarımızı sunuyorum.

Şimdi sizleri, bu kıymetli söyle-
şiyle baş başa bırakıyorum.

İsmail Detseli ile Tanışmanızın Hikâyesi Nedir?

İsmail Detseli ile tanışıklığım çok eskiye dayanıyor. Belli bir yaş-
tan sonra aynı mahallede büyü-
dük. Ancak İsmail Abi, yaşça ben-
den büyük olduğu için onu daha
çok geriden tanırdık. Kilisrtra'dan
gelip Lalebahçe'deki Harmanlık
Sokağı'na yerleşmişlerdi. Arkadaş-
ları Ali Aydemir ve Ağabeyi Mus-
tafa da eskiden komşuluk ettiği-
miz kişilerdi, ikisi de rahmetli
oldu.

İsmail Abi'yle daha yakın tanış-
mam, MÜSİAD Başkanlığı ve ar-
dından Konya Ticaret Odası Baş-
kanlığı görevimle birlikte, yaklaşık
otuz yıl kadar önce başladı. O dö-
nem Konya'nın kültürel meselele-
rine daha fazla katkı sağlamak
amacıyla bazı yazar ve kültür in-
sanlarıyla temas kurmaya başla-
dım. İsmail Abi o zamanlar devlet
dairesinde çalışan, kendi halinde
biriydi. Fakat yazılarını takip et-
meye başladıkça, onun Konya kül-
türü ve şiir üzerine derin bir irfan
sahibi olduğunu fark ettim.

Ticaret Odası Başkanlığı göre-
vim sırasında yaptığımız ilk işler-
den biri, Konya'nın geçmişini bi-
len kültür ve folklor adamlarını bir
araya getirmek oldu. 1995'ten iti-
baren düzenli toplantılar gerçek-
leştirdik. Bu toplantılarda yer alan
isimlerden bazıları bugün aramız-

da değil: Lütfi İkiz, Hasan Özön-
der, Yalçın Dikilitaş, İhsan Kayse-
ri, Sefa Odabaşı, Seyit Küçükbezir-
ci... Yaşayanlardan ise Saim Saka-
oğlu, Caner Arabacı, Mehmet Ali
Uz, Hasan Yügrük, Bekir Şahin ve
tabii ki İsmail Detseli bulunuyor-
du.

O dönemde Konya Ticaret
Odası'nın çıkardığı bir dergi vardı.
Ekonomiyle birlikte sanat, kültür
ve tarih konularını da işleyebile-
cek bir yapıya dönüştürdük. Top-
lantılardan sonra derginin adını
"Yeni İpek Yolu" olarak değiştir-
dik. İlk sayısının kapağında rah-
metli Lütfi İkiz'in verdiği son Os-
manlı haritası yer aldı. Dergi her
sayısında 10-12 sayfalık bir bölü-
münü Konya kültürüne ayırdı. Bu
dergiye İsmail Abi'de Konya da
unutulmuş eskiye dair birçok yazı
yazdı. Sonrasında ise, bugün 19.
sayısına ulaşan ve yılda bir kez ya-
yımlanan 'İpek Yolu Özel Sayıları',
Konya'nın kültür, sanat ve edebi-
yat belleğine önemli katkılar sun-
maya başladı.

İlişkiniz Nasıl Derinleşti?

Bu kültür toplantıları sayesin-
de İsmail Abi'yle olan sohbetleri-
miz derinleşti, muhabbetimiz art-
tı. Birbirimizi daha yakından tanı-
dıkça sevgimiz ve saygımız da bü-
yüdü.

Mesela bir gün, rahmetli Seyit
Küçükbezirci ile birlikte Konya
üzerine uzun soluklu bir sohbet
yapalım istedik. Sille'de, belediye-
ye ait bir kafede buluştuk. Dinleyi-

ci olarak İsmail Haydaroglu ve İsmail Detseli de oradaydı. Sohbet aynı zamanda kayıt altına alındı.

Ben Camız kaymağı, pekmez yapımı gibi konuları anlattım. Seyit Abi ise kundura yapımını, Celalettin Kışmır'den dinlediği hikâyeleri ve Konya'nın geleneksel lezzetlerinden olan Konya Divleğinin nasıl yetiştirildiğini ve nasıl tüketildiğini paylaştı. Daha pek çok başlığa değindiğimiz, sekiz-on saat süren bu sohbetin daktiloyla yazılmış metni Seyit Bey tarafından hazırlanmıştı. Ne var ki, yayımlamaya ömrü vefa etmedi. O kıymetli metin hâlâ arşivimdedir ve gerekli gözden geçirme sonrasında rahatlıkla yayımlanabilir durumdadır.

İsmail Abi, o sohbetten sonra bana dönüp, 'Başkanım, sizin Konya kültürüne dair bu kadar derin bilgi sahibi olduğunuzu bilmiyordum,' dedi. O gün yapılan söyleşilerden yola çıkarak en az sekiz-on makale kaleme aldı. Bunlardan biri de Konyalılar konuştuk ben dinledim, bunları çeşitli gazetelerde yayımladı. Bu vesileyle dostluğumuz daha da pekişti. Zaman zaman sohbet et-

mek için arar, ben de arabayla alırım, birlikte vakit geçirir, ardından tekrar evine bırakırdım. Tabiri caizse, kültürlerimizi tokuştururduk.

Bir sohbetimizde, İsmail Abi annemle ilgili bir anısını anlattı. "Köyden yeni taşındım, Lalebahçe'ye yerleştim" dedi. (Burası Dürunday Mahallesi'ne komşu bir yerdi.) "O sıralar Konya'da 'barana' oturmaları yapıldı; yemekli toplantılardı bunlar. Eşim köyden geldiği için Konya usullerini pek bilmezdi. Doğrusu, endişeliydim: 'Bu yemek işini nasıl halledeceğiz?' diye düşünüyordum. O sırada komşumuz eski Konyalı bir abla bana, 'Ne düşünürsün? Git Devecilerin Rabiş Hanım'a... Sağ olsun, çok güzel yemek yapar, senin yemeğini de o yapıversin veya hanımına tarif etsin' dedi. Bu söz beni çok rahatlatmış," diye aktardı.

Daha Yakın Zamanlarda Nasıl Bir İlişkiniz Oldu?

İsmail Abi'nin "Hatırla Ey Şehir" adlı kitabını elime alınca, içinde "Gazel Suyu" başlıklı bir yazı dikkatimi çekti. Yazısında Meram'da-

ki dereden akan, sonbaharda yapraklarla süzülen suyun “şifa niyetine” içildiğini anlatıyordu.

Bu makalede, çocukluk yıllarına dair bir hatırasını da şöyle dile getiriyordu: Henüz 12 -13 yaşlarındayken, annesi ve birkaç köylü kadınla birlikte Konya’ya patates soğan satmaya gelmişler. Üzüm Pazarı’ndaki bir tanıdık aracılığıyla çoğu ürünü satmışlar, alışverişlerini tamamlamışlar. Ancak bir çuval patates bir çuval soğan ellerinde kalmış. O sırada bir müşteri çıkmış: “Ben Meram’da oturuyorum. Eğer eve kadar getirirseniz alırım,” demiş. Yol üzeri olunca kabul etmişler.

İkindiye kadar işlerini tamamlayıp Meram’a vardıklarında hava kararmış. Evin büyük hanımı kapıda kendilerini görünce, “Bir çocuk, üç kadın... Bu saatte Kilistra’ya varmanız mümkün değil. Bu gece bizde kalın, sabah erkenden çıkarsınız,” demiş.

Misafir edilmişler. Ev sahibi namazdan döndükten sonra “Hanım, ben Nalbantların İbrahima oturmaya gidiyorum,” demiş, mahremiyeti sağlamak için. O sırada testilerin dizili olduğu bölümde susamış olan İsmail Abi bir testiden su içmek isterken testiye kırmış. Evin hanımı, “Ah kuzum, testinin kırıldığına yanmam da, içindeki gazel suyuydu; ona yanarım,” demiş.

Bu anıyı okuyunca kendisine, “O gece nerede kaldığınızı hatırlıyor musunuz?” diye sordum. “Hayır,” dedi. “Sempti de evi de hatırlamıyorum.”

Ben ise biliyordum. “Sen Avgın Sokağı’na gitmişsin,” dedim. Şaşırdı: “Nereden bildin?”

Açıkladım: “Nalbantlar iki

kardeşti: Ali Ağa ve İbrahim Ağa. Ali Ağa bizim evin karşısındaydı. İbrahim Ağa ise Avgın Sokağı’nda otururdu. Şehirdeki evleri de Kadılar Sokağı’ndaydı. Ayrıca Ali Ağa kırık-çıkık sarardı. Zaten bu yüzden ‘Nalbant’ diye anılırdı.”

Hayretle, “Bu kadar da olmaz!” dedi. Ben de gülümseyerek, “İşte şehrin hafızasını bilmek böyle bir şey,” dedim.

İsmail Abi, köyden geldikten sonra Konya kültürüne tam anlamıyla adapte oldu. Sayısız yazı kaleme aldı, birçok kitabı yayımlandı. Konya Büyükşehir Belediyesi’nin yayımladığı Bana Konya’yı Anlat serisinde çıkan ‘Hüseyin Üzülmez ve Şehir Kültürü’ kitabı üzerine de bir yazı kaleme alıp bana gönderdi. Yazısında şöyle diyordu:

“Hüseyin Vekilim, Allah sağlığını daim etsin, uzun ve bereketli ömürler versin. Vallahi itiraf edeyim; sen çok vefalı bir dostsun. 8-10 gündür bu kitap beni geçmişe götürdü, uykularımı kaçırdı. Sağlıklı hasta etti diyebilirim. ‘Hatırla Ey Şehir’ kitabını yenden yazasım geldi. Ama dönüp dönüp tekrar okudum...”

Son Olarak Neler Söylemek İstersiniz?

İsmail Detseli, Konya kültürünün yaşayan hafızalarından biridir. Kendi çabasıyla yetişmiş, irfan sahibi, halkla hemhâl olmuş bir insandır. O, sadece yazılarıyla değil; duruşuyla, bilgeliğiyle, dostluklarıyla da iz bırakmış bir kültür adamıdır.

Allah kendisine sağlıklı, huzurlu ve uzun ömürler nasip etsin.